

Sindrom politične kontrakture v Evropi
Politična kultura
Potek in vzroki za razpad YU
Primerjava socialistične in današnje ustave RS
Primerjava sedanje ustave z nekdanjo (YU)
Poliarhija
Združljivost liberalizma in demokracije
Funkcije strank
Državna suverenost
Pojem politične participacije
Regulacija lobiranja v SLO in EU
Opozicija
Razmerje izvršne in sodne oblasti
Vrste nadzora DZ nad vlado
Predstavi proporcionalni sistem
Funkcija in narava volitev
Ustanavljanje pokrajin v SLO
Konsolidacija demokracije
Delovna telesa DZ in njihove funkcije
Problem delitve oblasti
Demokrateen prehod v Sloveniji
Razvoj predstavništva

Razvoj predstavništva

Politično predstavništvo pomeni narediti nekoga oz nekaj za prisotnega , čeprav je dejansko odsoten. Temelji na konceptu zaupanja, ki se kaže z volitvami na podlagi teh pa se izmeri legitimnost.

Faze političnega predstavništva so:

- parlamentarizem(zlata soba predstavništva)
- strankarska demokracija(kriza predstavništva) in pa
- javni tribunal (vpadanje zaupanja v stranke, imidž, ankete javnega mnenja, nestalni volivec, personalizacija volitev)

....res mal ampak na predavanjih je zelo mal povedal kar se tiče teh faz.....

Demokrateen prehod v Sloveniji

Govoriš o 4ih fazah, samoodločba, politične alternative, ustava , konsolidacija

Problem delitve oblasti

Republika Slovenija je ustavno deklarirana kot pravna država, v kateri velja delitev oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno in v kateri se spoštujejo človekove pravice in temeljne svoboščine. Bistvo načela delitve oblasti je prav v njegovi temeljni funkciji varovanja človekove svobode in dostojanstva v razmerju do države. Demokrateena učinkovitost delitve oblasti je odvisna predvsem od kakovosti razmerij vzajemnega nadzora, omejevanja, pa tudi sodelovanja, ko gre za skupno, uravnoteženo in učinkovito doseganje nacionalnih ciljev. Načelo delitve oblasti zato ne dopušča absolutne avtonomnosti

posameznih vej oblasti, ampak med njimi vzpostavlja medsebojno odvisnost in zagotavlja, da vsaka od njih izvršuje funkcije, ki so po svoji naravi zakonodajne, izvršilne in sodne. In prav na slednji vidik načela delitve oblasti se prepogosto pozablja. Temeljni pogoj, da institut zavor in ravnovesij kot glavno gibalno načela delitve oblasti sploh lahko deluje, je prav to, da mora vsaka od vej oblasti izvrševati svoje pristojnosti in za njihovo (ne)izvrševanje tudi odgovarja. Te odgovornosti se ne more razbremeniti. In prav v tej luči Ustavno sodišče že ves čas opozarja na vprašanje (ne)spoštovanja odločb Ustavnega sodišča.

črpajte kaj iz tega, da mora biti sistem ravnovesij oz. checks and balances... pa kako je to pri nas (npr. ko parlament hoče sprejeti nek zakon ki je v nasprotju z ustavo)

Paradoks celotne liberalne demokracije se kaže v kršenju načel ustave kot edinemu možnemu načinu funkcioniranja celotnega sistema. Pozicija krši ustavna pooblastila in jih interpretira po svoje, opozicija pa se skuša izven parlamentarno povezati z volivci. Vse kršitve ustave nadzoruje ustavno sodstvo, vendar nekatere dobesedno mora dopuščati, da lahko sistem sploh deluje.

Delovna telesa DZ in njihove funkcije

Znotraj parlamenta so različna parlamentarna telesa – delovna telesa. To so komisije in odbori. Komisije se oblikuje na ravni parlamenta in za njegovo delovanje. Odbori pa praviloma pokrivajo delovanje posameznih resorjev v vladi. V notranjo strukturo spadajo tudi poslanske skupine – sem so organizirani poslanci iste stranke.

več pa v učnem gradivu poglavje 7. Delovna telesa DZ v RS

Konsolidacija demokracije

Pri oblikovanju modela demokratične konsolidacije na več ravneh izhajamo iz sistematike, ki sta jo razvila Juan Linz in Alfred Stepan. Avtorja omenjata tri bistvene razsežnosti v okviru političnega sistema, v katerih se odvija demokratična konsolidacija: obnašanje elit, stališča prebivalstva in strukturo.

Analično sekvencioniranje ravni konsolidacije, ki je dopolnjeno še s temeljno ravnijo intermediarnega interesnega posredovanja med družbo in areno državnega odločanja, vsebuje štiri ravni, na katerih se konsolidacija sicer začne hkrati, vendar pa se končuje po različno dolgem obdobju. Te ravni so:

a) Institucionalna konsolidacija, s katero označujemo konsolidacijo osrednjih ustavnih organov in političnih institucij, kot so predsednik države, vlada, parlament, sodstvo in volilni sistemi. S posredovanjem normativnih in strukturnih pogojev, pa tudi pogojev, ki omejujejo njihovo delovanje, te vplivajo na drugo (in naslednje) ravni intermediarnega interesnega posredovanja.

b) Predstavniška konsolidacija se nanaša na raven teritorialnega (stranke) in funkcionalnega predstavljanja interesov.

c) Konsolidacija obnašanja – zares zmanjševala vzpodbude, da bi močni subjekti (vojska, radikalna gibanja, tajne skupine, karizmatični voditelji) uresničevali svoje interese zunaj demokratičnih institucij in proti demokratično legitimiranim predstavniškim subjektom.

d) Konsolidacija državljske (politične) kulture zaključuje stabilizacijo sociopolitičnih temeljev demokracije.

Šele z dokončanjem vseh štirih faz konsolidacije lahko govorimo o konsolidirani demokraciji, ki je odporna do kriz. Institucionalne konsolidacije torej ne gre razumeti zunaj tega konteksta soodvisnosti med posameznimi ravni konsolidacije, čeprav jo z vidika ustave posebej izpostavljamo.

Ustanavljanje pokrajin v SLO

POKRAJINA oz. REGIJA

- je širša lokalna samoupravna skupnost, ki deluje na širšem teritorialnem območju kot občine in na ožjem kot država (območje, ki dosega najmanj 2 ali več občin)
- poleg občin obstaja v večini evropskih držav, razen v 5 evropskih državah (Slovenija, Makedonija, Albanija,..)
- ni enotnega imena pokrajina,...) → grofija, Slovenija → departma, Velika Britanija → (Francija)
- v nekaterih državah obstajata dva nivoja širših lokalnih skupnosti, to pomeni, da imajo trnivojsko lokalno samoupravo. V večini evropskih držav pa zaradi direktiva Sveta Evrope obstaja samo en nivo širše lokalne skupnosti.
- širše lokalne skupnosti opravljajo naloge, ki so gledano z vidika države lokalnega pomena, gledano z vidika občin pa širšega pomena. Na nivoju pokrajine pa prihaja tudi do stika med lokalno in državno samoupravo. Država prenaša v procesu decentralizacije na pokrajine tiste naloge, ki jih občine iz organizacijskih ali tehničnih razlogov ne morejo opravljati
- v Sloveniji imamo samo enonivojsko lokalno samoupravo, ampak jih opredeljuje kot prostovoljne oblike povezanosti občin, v katere lahko občani prostovoljno vstopijo in izstopijo. Slovenija je zato le ena izmed petih evropskih držav, ki nima dvonivojske samouprave.
- prva širša lokalna samoupravna skupnost je bila francoski departma (nastal 1 leto po revoluciji)
- v Sloveniji ni nikoli bilo in je ni prave širše lokalne samoupravne skupnosti
- 143. člen ustave RS: pokrajina je prostovoljna skupnost občin

- pokrajine opravljajo 2 vrsti nalog:

- istovrstne naloge, ki jih opravljajo občine, vendar take, ki jih iz različnih razlogov občine ne morejo opravljati
- obvezne upravne naloge, ki jih v procesu decentralizacije nanje prenaša država

Funkcija in narava volitev

- Volitve so v sodobnem poimenovanju demokracije eden najpomembnejših izrazov ljudske suverenosti in nujen pogoj za demokratično oblikovanje najpomembnejših državnih organov, zlasti predstavniškega telesa.
- Volitve omogočajo volilcem neposreden vpliv na sestavo parlamenta, s tem pa tudi vpliv na odločitve, ki jih ta sprejema.
- Volitve dajejo legitimnost izvajanju oblasti.

Narava volitev???

Predstavi proporcionalni sistem

Osnovna ideja tega sistema izhaja iz zahteve, da mora biti v parlamentu zastopana tudi "manjšina". Zato naj bi proporcionalni (sorazmerni) volilni sistem zagotavljal, da bodo v parlament izvoljeni kandidati strank glede na sorazmernost dobljenih glasov na volitvah, da bodo torej v parlamentu zastopani politični interesi sorazmerno temu, kot so izraženi na volitvah. Pri tem sistemu se oblikujejo velike volilne enote, v katerih se voli več kandidatov. Volilci volijo kandidatne liste (praviloma jih določajo stranke), za pretvorbo glasov v mandate pa se uporabljata dva sistema oz. načina:

- sistem volilnega količnika in
- d'Hondtov sistem.

Običajno se noben sistem ne pojavlja v čisti obliki, dostikrat pa se uporablja tudi kombinirani volilni sistem.

Vrste nadzora DZ nad VLADO

NEZAUPNICA, ZAUPNICA

- Vlada ne more delovati, če nima podpore v parlamentu
- Načina ugotavljanja parlamentarne podpore vladi se razlikujeta zlasti po tem, kdo sproži glasovanje v parlamentu
- poslanci sprožijo glasovanje o nezaupnici navadno takrat, kadar kaže, da vlada izgublja podporo v parlamentu in se nakazujejo nove koalicijske povezave za oblikovanje vlad
- glasovanje o zaupnici zahteva šef vlade
- nezaupnica se vedno neposredno nanaša na ugotavljanje parlamentarna podpore vladi, medtem ko se lahko zaupnica postavi tudi ob glasovanju o neki zadevi (zakonu)
- do glasovanja o zaupnici lahko pride že ob oblikovanju vlade, ko je za začetek njenega dela potrebno pridobiti zaupnico v parlamentu (investitura). Največkrat pa pride do zaupnice v času trajanja mandata vlade, ko ta želi ugotoviti, v kakšni meri uživa podporo parlamenta.
- Glasovanje o zaupnici navadno sproži šef države, če vlada izgublja podporo (nezadostna podpora zakonskim predlogom); discipliniranje poslancev z grožnjo o predčasnih volitvah
- zaupnica ni izglasovana: vlada mora odstopiti; izglasovana zaupnica okrepi položaj vlade
- sistem konstruktivne zaupnice - DZ lahko izglasuje nezaupnico vladi le tako, da na predlog najmanj 10 poslancev z večino glasov vseh poslancev izvoli novega predsednika vlade
- Do glasovanje o nezaupnici lahko pride tudi na podlagi interpelacije
- Razprava o interpelaciji se lahko konča s sklepom, s katerim se oceni delo vlade ali posameznega ministra, lahko pa se nadaljuje z glasovanjem o nezaupnici vladi kot celoti ali posameznem ministru

POSLANSKO VPRAŠANJE

- Izvira iz angleškega parlamentarizma: »Question Time«
- Člani vlade jih zastavljajo vladi oziroma posamičnim ministrom v zvezi z delom izvršilnih in upravnih organov
- način, s katerim poslanec dobi informacijo o neki zadevi ali pa hoče z njim pokazati na nesposobnost ministra oziroma njegove napake
- Ne privede do glasovanja o nezaupnici vladi, gre samo za dialog med poslancem in vlado

INTERPELACIJA

- vlaga se po posebnem postopku in le občasno, pomeni pa resnejši pritisk na vlado, če parlament ni zadovoljen z njenim delom, saj povzroči posebno obravnavo in glasovanje

- Interpelacija vsebuje vprašanje o nekem načelnem vprašanju politične narave, poslansko vprašanje pa se navadno nanaša na nek posamičen položaj
- Za razliko od poslanskega vprašanja se interpelacija ne konča z odgovorom, ampak se o njej razpravlja
- Interpelacija je orožje opozicije, ki z njo lahko doseže celo odstop vlade in razpustitev parlamenta s predčasnimi parlamentarnimi volitvami
- Ustava določa, da lahko najmanj 10 poslancev pisno sproži v DZ interpelacijo o delu vlade ali posameznem ministru

Razmerje izvršne in sodne oblasti

Za razmerje med sodno in izvršilno oblastjo je pomembno vprašanje pravosodne uprave - zajema skrb za zagotavljanje splošnih pogojev za delovanje sodstva (priprava zakonov in drugih predpisov s področja organizacije in delovanja sodišč, skrb za izobraževanje in strokovno usposobljenost kadrov itd.); za zadeve pravosodne uprave je pristojno ministrstvo za pravosodje.

Opozicija

Opozicija je vsekakor predpogoj demokratične ustave, saj je utemeljena na svobodi misli, govora, združevanja in organiziranja. Nastopa torej v demokratičnih državah kot legitimni element državnega življenja. Prav tako lahko opozicijo razumemo kot največji skupni imenovalec zahodnih demokracij, kjer je integrirana v institucionalno in še posebej parlamentarno mašinerijo. Ne gre pa prezreti dejstva, da je bila opozicija v zahodnih demokracijah priznana pred nedavnim. Šele z utrjevanjem specifične vloge parlamentarne večine se je pozornost javnega mnenja obrnila k opoziciji.

Opozicija tako predstavlja:

- protipozicijo, ugovarjanje
- politično skupino, organizacijo, ki oponira (subjekt dejavnosti)
- institucionalno mesto

Na vrednotni ravni lahko opozicijo razumemo kot politično nasprotniško obnašanje z institucionalno legitimnostjo.

4 pomembne funkcije opozicije v političnem sistemu:

- predstavlja interese, ki jih vlada zapostavlja
- oblikuje predloge alternativnih politik (policy)
- nadzira dejavnost vlade
- profesionalno kritizira vladne politike

Opozicija oz. opozicijske stranke predstavljajo tisti del državljanov, ki ni volil vladnih strank in ki se ne morejo identificirati z obstoječo politično večino in njenimi ukrepi. Predstavlja del volilnega telesa, zato ne more biti v celoti odrinjena od oblasti. Oblast mora torej upoštevati tudi nevladni del volilnega telesa. Izključujoča politika oblasti kopiči negativne energije na strani izključenih, v razmerja med vladajočimi in vladanimi pa vnaša sovraštvo in nestrpnost. S tem pa ogroža stabilnost političnega sistema in družbeni mir. Izguba odgovornosti pri opoziciji in pri vladi lahko vodi v nacionalno dezintegracijo, v politično demoralizacijo in v diskreditacijo parlamenta.

Regulacija lobiranja v SLO in EU

PREDLOGI EVROPSKE KOMISIJE ZA KODIFIKACIJO LOBIRANJA

(vodilna načela Evropske Komisije za komunikacijo z interesnimi skupinami)

- Preglednost – imenik interesnih skupin
- Širjenje sodelovanja v pripravi predlogov Komisije ter v zakonodajnem procesu
- Širša dostopnost dokumentov in informacij
- Oblikovanje prostovoljnih kodeksov lobiranja – minimalne zahteve komisije in parlamenta
- Mehanizmi nadzovanja prakse lobiranja
- Pravice in dolžnosti uradnikov komisije

PREDLOGI EVROPSKEGA PARLAMENTA ZA KODIFIKACIJO LOBIRANJA

- Obvezne registracije lobijev
- Oblikovanje pravil obnašanja
- Oblikovanje profesionalnih organizacij
- Privilegiji za registrirane lobiste
- Obvezna letna poročila o lobijskih aktivnostih in porabi sredstev
- Oblikovanje sankcij

KODIFIKACIJA LOBIRANJA V SLOVENIJI IN SLOVENSKEGA LOBIRANJA V EU

- Veljavna zakonodaja na tem področju je zastarela
- Ni pravil obnašanja (kodeksa) v procesu lobiranja
- Korupcija

Pojem politične participacije

Politična p. je participacija v procesu vladanja in priložnost za politično p. je v bistvu priložnost za večino zasebnikov, da so udeleženi v procesu, s katerim se izbirajo politični voditelji ter oblikujejo in uresničujejo vladne politike. Participacija je lahko utemeljena na pravni osnovi ali pa na obstoju različnih subsystemskih teles, ki različnim interesnim statusom zagotavlja sodelovanje v procesih odločanja na različnih področjih družbenega življenja.

Kriteriji participacije:

- o participaciji govorimo glede na posameznike
- p. je prostovoljni proces
- nanaša se na določeno dejavnost
- ta dejavnost je usmerjena k vplivanju na vlado (oblast)

Glavne oblike politične participacije so:

- glasovanje na lokalnih in državnih volitvah
- glasovanje na referendumih
- agitiranje in sodelovanje v volilni kampanji
- aktivno članstvo v politični stranki
- aktivno članstvo v skupini pritiska
- sodelovanje v političnih demonstracijah, štrajkih s političnimi cilji in podobne aktivnosti za spremembo javnih zadev
- različne oblike državljanske nepokorščine, kot je npr. odklonitev plačila davkov
- članstvo v vladnih svetovalnih organih
- članstvo v potrošniških svetih za industrijo v javni lasti
- klientelistična vključenost v uresničevanje socialne politike
- različne oblike skupnega delovanja npr. glede okoljevarstvenih problemov na lokalni ravni.

Državna suverenost

Lastnost državne oblasti kot najmočnejše in najvišje sile v posamezni družbi. Državna suverenost je izraz dejstva, da država monopolno razpolaga s sredstvi fizičnega prisiljevanja. Delimo jo na:

- notranjo suverenost

Ima jo država kot vrhovna na svojem ozemlju, kot samostojna, izvorna, enotna, vseobsežna organizacija, ki s svojo močjo podreja vse, kar se nahaja njenem ozemlju. Pomeni, da ima država (vlada, predsednik, parlament) prevlado nad vsemi drugimi oblastmi na tem ozemlju, čeprav je omejena s sistemom vrednot in zakonov zahodnega sveta.

-zunanjo suverenost

Ima država takrat, ko jo prizna mednarodna skupnost, ko ima svojo ozemeljsko celovitost, kot neodvisen subjekt mednarodnega prava in vodi politiko za katero se opredeljuje brez prisile drugih držav ali njihovih zvez. Zunanja suverenost torej pomeni neodvisnost od zunanje oblasti.

Funkcije strank

Najpomembnejše funkcije:

- Povezovanje med vladajočimi in vladanimi
- Agregacija različnih interesov
- Oblikovanje in izvajanje kolektivnih ciljev družbe
- Strukturiranje volilnih glasov
- Integriranje in mobilizacija množice državljanov
- Oblikovanje javnih politik
- Socializacija državljanov in politične elite

Združljivost liberalizma in demokracije

Liberalizem in demokracija sta dve nasprotni politični načeli. Meščanska družba, ki se razvija v smeri civilne družbe je značilna po pluralizmu in individualizmu (pluralizem strank, kulture, poklicev) in to partikularistično stran zastopa liberalizem.

Demokracija predstavlja, nasproti pluralističnemu načelu liberalizma, obliko politične homogenizacije (poenotenje) tega pluralizma. Liberalci poskušajo zagotoviti vladavino manjšine nad večino. Demokrati zastopajo stališče ljudske večine. Ti dve antagonistični (protislovni) načeli tvorita politično polje v katerem uravnoteženo tekmujeta pozicija in opozicija.

Stvar liberalne demokratične politične kulture je, da ta simbioza dveh nasprotnih političnih načel politične filozofije ne razpade. Kajti v nasprotnem primeru se odpira prostor drugačnim, to je totalitarnim oblikam vladavine.

V 20. stoletju je to ravnotežje liberalnih in demokratičnih načel razpadlo dvakrat: fašizem in komunizem oz. socializem sta uspela uničiti demokratični liberalizem in na koncu sama propadla.

Poliarhija

- Poliarihija: Dahl poimenuje tako demokratične sisteme ; v tem sistemu gre za mnogovladje in avtonomijo različnih organizacij in skupin. Gre za moderno predstavniško demokracijo, kjer je velika različnost, razkoli interesov in vrsta političnih institucij – gre za družbeni in organizacijski pluralizem.
- Demokratična ureditev predpostavlja načelo delitve oblasti, potrebno je vzpostaviti medsebojni nadzor in omejitev moči.
- Problem je kako racionalizirati participacijo interesnih skupin v demokraciji, ne da bi prišlo do prevlade ene nad drugo. Skušajo povečati participacijo, kar neizbežno pomni več interesnih skupin.
- Interesne skupine lahko delujejo neposredno na vlado ali posredno preko političnih strank.
- Interesne skupine omogočajo zastopanje interesov svojim članov pred vlado in s tem njihovo sodelovanje v političnem procesu. Vzgajajo javnost glede političnih vprašanj, postavljajo ta vprašanja na dnevni red in so vključene tudi v nadzorovanje uresničevanja programov.

Primerjava sedanje ustave z nekdanjo (YU)

Ustava Republike Slovenije, ki je bila sprejeta 23. 12. 1991 je po svoji zasnovi moderna ustava, ki se osredotoča zlasti na klasično vsebino ustave. V tej zasnovi se radikalno razlikuje od prejšnjih slovenskih in jugoslovanskih socialističnih ustav (leta '53, '63...), ki so bile tudi temeljne družbene listine oz. temeljne listine samoupravljanja in so podrobno urejale tudi družbeno ekonomska razmerja, položaj in vlogo delovnega človeka... Te ustave so bile programsko zasnovane. So bile med najdaljšimi na svetu, ker so urejale vse vprašanja (daljša je bila samo Indijska).

Nova slovenska ustava odmerja posebej pomembno mesto temeljnim pravicam in svoboščinam. V prejšnjih ustavah (jugoslovanskih in slovenskih) so bile temeljne pravice utopljene v podrobno izdelano vizijo samoupravno organizirane družbe in države oz. temeljne pravice so bile zamišljene kot sestavina vseobsegajočega (totalitarnega) samoupravnega sistema. Temeljne pravice niso bile izhodišče sistema, pač pa le njegov člen, ki mu je vnaprej odmerjeno do kod in kje sme biti dejaven. Samoupravni sistem je sprejemal tezo o pluralizmu samoupravnih interesov (posameznikov ali skupnosti) ni pa

bil pripravljen da ta pluralizem tudi ustrezno pravno in politično institucionalizira. K temu mehanizmu ki bi omogočal udejanjanje pluralizma sodijo politične stranke, sistem zavor in ravnotežij (oz. delitev oblasti) in mehanizem pravne države. Slovenska ustava ('91) pa ta pravno institucionalni mehanizem sprejema in ga vgrajuje v svojo državno ureditev. Nova ureditev temelji na ekonomskem in političnem pluralizmu, ki je neločljivo povezan z načelom delitve oblasti. Temeljno izhodišče ustave je, da izhaja iz načela enakosti pred zakonom in z njim povezanega enakega varstva pravic. Pomanjkljivosti: programska narava (zagotavljanje dela...) in prevelika vezanost na zakone.

Primerjava socialistične in današnje ustave RS

Glavna razlika je da so bile prejšnje sprejete v drugem istemu kjer je bila v ustavi v ospredju država danes je pa v slov. ustavi v središču človek s svojimi pravicami in svoboščinami, kar je temelj liberalne demokracije

Pri socialistični in demokratični ustavi RS pa je "fora" kar se tiče človekovih pravic, da so v demokratični bolj 'izpostavljene'

SLOVENSKA USTAVA

Ustava je izhodiščni in temeljni pravni akt v določeni državno pravni skupščini. Izhodiščni pravni akt je zato, ker določa vsaj to, kdo naj bo v državi zakonodajni organ, s čimer omogoča, da pravni red sploh lahko deluje. Temeljni pravni akt pa je zato, ker ureja vsa tista družbena razmerja, ki imajo ustavni pomen.

Ustava RS, ki je bila sprejeta 23.12.1991, je po svoji zasnovi moderna ustava, ki se osredotoča zlasti na klasično vsebino ustave (človekove pravice in organizacija oblasti). V tem smislu se radikalno razlikuje od prejšnjih socialističnih jugoslovanskih in slovenskih ustav (npr. iz leta '63 in '74). Socialistične ustave niso urejale samo temeljev državne ureditve ampak so podrobno opredeljevali tudi položaj in vlogo delovnega človeka in občana v ožjih in širših samoupravnih skupnostih. Socialistične ustave so bile bistveno daljše in predvsem programsko naravnane. Vsebovale so vizionarska temeljna načela oz. vizijo političnega sistema socialističnega samoupravljanja. V socialističnih ustavah imamo na prvem mestu družbeno ureditev in šele potem človekove pravice. Medtem ko je v novi ustavi vrsten red obraten.

Nova slovenska ustava je klasična realistična ustava, ki skoraj nima programskih določil. Nekatere programske norme pa so le prisotne v poglavju o temelju gospodarskih in socialnih razmerjih (npr. v določilu, da država ustvarja možnosti za zaposlovanje in delo ali v določilu, da država omogoča možnosti, da si ljudje pridobijo stanovanja).

STRUKTURA SLOVENSKE USTAVE

Poleg preambule (uvod) je klasična vsebina ustave opisana v treh problemskih sklopih.

a) preambula: kot uvod v ustavo ni del ustavnega besedila. V ožjem pomenu ta pravno ne obvezuje, ker pa predstavlja opis dejstev oz. je deklarativne narave, pa predstavlja izhodišče ustave in je zavezujoča celo bolj kot sama ustava. Dejstva iz preambule niso mišljena kot sama po sebi dana, pač pa gre za objektivizirana dejstva, ki so z ustavo komplementarna in tako v širšem smislu njen sestavni del. Predstavljajo osnovo za razumevanje funkcije ustave, po drugi strani pa so splošna podlaga za razumevanje posameznih ustavnih enot. Iz preambule izhaja, da je funkcija ustave predvsem:

- vzpostavitev delovanja vseh temeljnih elementov slovenske države
- pravica slovenskega naroda do samoodločbe
- iz več stoletnega slovenskega boja za nacionalno osamosvojitve
- iz zagotovitve varstva temeljnih človekovih pravic in svoboščin

b) določila, ki opredeljujejo obliko slovenske ustave. Slovenija je opredeljena kot republika, s parlamentarnim sistemom (s tem je opredeljena oblika državne oblasti); kot demokratična država v kateri ima oblast ljudstvo (s tem je opredeljena oblika političnega sistema); ter kot pravna in socialna država (s tem je opredeljena pravna kakovost države)

c) seznam temeljnih pravic in svoboščin – ki v celoti ustreza mednarodnim standardom in modernim ustavam

d) ta sklop se nanaša na državno ureditev. Sem sodijo pravila o organizaciji osrednjih državnih organov, o njihovi pristojnosti in razmerjih med njimi.

V ustavi ni posebnih določil o dejavnosti državnega zbora in vlade, ter o splošnih pravnih aktih, ki so v njeni domeni. Po drugi starani pa ustava v mnogih primerih usmerja na zakon. Zlasti v poglavju o človekovih pravicah.

Nova slovenska ustava odmerja posebej pomembno mesto temeljnim pravicam in svoboščinam in predvsem zagotavlja tudi ustrezen pravno institucionalni mehanizem za njihovo uresničevanje.

K temu instrumentarju sodijo politični pluralizem, sistem zavor in ravnotežij, delitev oblasti in mehanizem pravne države (vladavina prava, neodvisnost sodstva in pravno varstvo temeljnih pravic).

Potek in vzroki za razpad YU

Za razpad YU je fino vedet recimo naslednje, da se je začel s Titovo smrtjo, da je Srbija postala preveč pogoltna, da Slovenija ni hotela več financirat kot najbogatejša država takratne YU, da so naši vrli politiki v 57 številki nove revije podali smernice oz. idejo za samostojno SLO, potem Kosovo in demonstracije, prevelika centralizacija Beograda,... Če se ne motim bi to moglo tudi v skripti (za vaje) pisat, ampak se da tudi sam z malo poznavanja takratne YU kaj povedat.

Politična kultura

Politična kultura je razumljena kot regulator želja, interesov, hotenj in torej vseh subjektivnih zahtev, rekli bi, notranjih smiselnih zvez, akterjev družbenega delovanja. Je skratka le sestavina družbenega in političnega sistema. Tisti družbeni akterji, ki niso "ustrezno politično kultivirani" so že vnaprej onemogočeni politično artikulirati svoje interese in s tem politično-kulturno disfunkcionalni.

Sindrom politične kontrakture v Evropi

Za starejše generacije bi lahko ugotovili, da so bile v 90. letih v Sloveniji in tudi drugih postkomunističnih deželah izpostavljeni svojevrstni politični resocializaciji. To pomeni, da so postopoma opuščali stare vrednote, ideološke in vedenjske obrazce in se učili novih. Vendar so rezultati takšnih hitrih resocializacij običajno zgolj površinski. Dokler notranja in zunanja dimenzija nista uglašeni se to pozna na vedenjski ravni: zadovoljstvo z demokracijo je nižje, stopnja politične participacije prav tako. Politično vedenje pa je tista dimenzija politične kulture, ki je za politiko najpomembnejša. Politično kontrakulturo (nasprotni pojem politične kulture) sestavljajo nedemokratske ali protidemokratske miselne in vedenjske vsebine državljanov. Omenili smo, da je sporno, če bi raven politične kulture merili z načelnim odnosom ljudi do posameznih političnih pojavov, ki jih dobim z javnomnenjskim merjenjem. Zdi se primerneje, da določamo politično kulturno podobo z nasprotne strani, da ugotavljamo posamezne elemente politične (kontra)kulture.

ltd....